

Nr 12 B.

Ankom till riksdagens kansli den 7 mars 1919 kl. 1 e. m.

*Utlåtande angående regleringen av utgifterna för kapitalökning
å tilläggsstat till riksstaten för år 1919 i avseende å
post- och telegrafverken samt statens järnvägar och vatten-
fallsverk. (4:e avd.)*

A. Postverket.

1:o) I den till riksdagen den 9 januari 1919 avlåtna propositionen, nr 2, med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1919 har Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen under rubrik »utgifter för kapitalökning: bil. 1: 1919 års tilläggsstat» fogade statsrådsprotokollet över civilärenden nämnda dag (punkt 1), föreslagit riksdagen att för inköp av inventarier för postverkets behov på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor. Inköp av inventarier [1.*]

Utskottet, som i sitt denna dag avgivna utlåtande, nr 12 A, punkt 1:o, yttrat sig angående medelsbehovet för ifrågavarande ändamål jämväl å tilläggsstaten för år 1919, hemställer,

att riksdagen må för inköp av *inventarier för postverkets behov* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 250,000 kronor.

*) Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet till tilläggsstaten.

Posthus-
byggnad i
Gällivare.

[2.]

2:o) Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen att för upp-
förande av en posthusbyggnad i Gällivare på tilläggsstat för år 1919
anvisa ett reservationsanslag av 125,000 kronor.

Under hänvisning till punkt 5:o av sitt utlåtande nr 12 A får ut-
skottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag icke må
av riksdagen bifallas.

Inköp av
byggnads-
tomt i
Ludvika.

[3.]

3:o) Kungl. Maj:t har vidare (punkt 3) föreslagit riksdagen att för
inköp för postverkets räkning av tomten nr 2 i kvarteret nr 6 i Ludvika
på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 30,000
kronor.

Utredningen i ärendet, som återfinnes å sid. 2—5 av ovannämnda
vid propositionen nr 2 fogade statsrådsprotokoll, har synts utskottet giva vid
handen, att nya lokaler för postkontoret i Ludvika inom en nära fram-
tid måste beredas. Den köpeskilling, som begärts för den till inköp
föreslagna tomten, har utskottet visserligen icke kunnat undgå att finna
vara hög. I betraktande av tomtens gynnsamma läge — i ome-
delbar närhet av järnvägsstationen — och då annan lämplig fastighet
icke torde stå att finna, har utskottet likväl ansett sig böra tillstyrka
Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må för inköp för postverkets räkning
av *tomten nr 2 i kvarteret nr 6 i Ludvika* på tilläggs-
stat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 30,000
kronor.

Inköp av
fastighet i
Västanfors.

[4.]

4:o) Kungl. Maj:t har (punkt 4) föreslagit riksdagen att för in-
köp för postverkets räkning av fastigheten nr 1 och 2 i kvarteret
Banken i Västanfors på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservations-
anslag av 45,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 5 och 6 av åberopade stats-
rådsprotokollet.

Med hänsyn till de fördelar, inköpet av ifrågavarande fastighet,
inom vilken postkontoret i Västanfors för närvarande förhyr lokaler,

synes medföra för postverket, har utskottet ansett sig böra tillstyrka det föreliggande förslaget.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för inköp för postverkets räkning av *fastigheten nr 1 och 2 i kvarteret Banken i Västansfors* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 45,000 kronor.

5:o) Vidare har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 5) att för inköp för postverkets räkning av lägenheten Posten i Värnamo med därå uppförd byggnad på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 48,600 kronor.

Inköp av
fastighet i
Värnamo.

[5.]

Såsom framgår av den i ärendet lämnade utredningen, vilken återfinnes å sid. 7 och 8 av åberopade statsrådsprotokollet, har postkontoret i Värnamo för närvarande sin lokal förlagd till den fastighet, om vars inköp nu är fråga. Då möjlighet icke lär förefinnas att få hyrestiden förlängd utöver den 1 oktober 1919 och då fastigheten synes vara väl lämpad för postverkets behov, får utskottet, som funnit det begärda priset vara skäligt, hemställa,

att riksdagen må för inköp för postverkets räkning av *lägenheten Posten i Värnamo med därå uppförd byggnad* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 48,600 kronor.

B. Telegrafverket.

6:o) Beträffande telegrafverket har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 6) att till täckande av brist, som uppkommit å av riksdagen anvisade anslag till uppförande av telegrafstationsbyggnad å tomten nr 2 i kvarteret Draken i Uppsala, på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 10,700 kronor.

Stations-
byggnad i
Uppsala.

[6.]

Under hänvisning till utredningen i ärendet, som återfinnes å sid. 9 och 10 av åberopade statsrådsprotokollet, hemställer utskottet,

att riksdagen må till täckande av brist, som uppkommit å av riksdagen anvisade anslag till *uppförande av telegrafstationsbyggnad i Uppsala*, på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 10,700 kronor.

Upplags-
plats och
smedja i
Sundsvall.

[7.]

7:o) Kungl. Maj:t har (punkt 7) föreslagit riksdagen att för inköp för telegrafverkets räkning av tomterna nr 7 och 8 i kvarteret Kredit i Sundsvall på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag å 7,400 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 10—12 av åberopade statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande fastighetsförvärv är föranlett av behovet av upplagsplats ävensom plats för uppförande av smedja för telegrafverket. Då utrymme för sådant ändamål icke förefinnes inom telegrafverkets nuvarande fastighet i Sundsvall och då inköpspriset ej föranlett erinran från utskottets sida, får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må för inköp för telegrafverkets räkning av *tomterna nr 7 och 8 i kvarteret Kredit i Sundsvall* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 7,400 kronor.

Inköp
av arbetar-
bostäder
i Nynäs-
hamn.

[8.]

8:o) Kungl. Maj:t har (punkt 8) föreslagit riksdagen att för inköp för telegrafverkets räkning av i statsrådsprotokollet angivna 54 bebyggda fastigheter i Nynäshamns köping om tillhopa 869,252 kvadratfot på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 660,600 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet, sid. 12—19.

Uti en inom andra kammaren väckt motion, nr 162, har herr S. J. Karlsson i Nynäshamn, under hänvisning till innehållet av förevarande punkt ävensom Kungl. Maj:ts under punkt 9 i statsrådsprotokollet framlagda förslag om inköp av fastigheten nr 142 i kvarteret Malmen i Nynäshamn för en köpeskilling av högst 180,000 kronor, hemställt, att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts förslag om inköp av ifrågavarande fastigheter, måtte besluta, att den för fastigheterna sammanlagt beräknade köpesumman, 840,600 kronor, skall användas för uppförande av nya bostadshus i Nynäshamn.

I fråga om de skäl, som motionären anfört till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Beträffande nämnda motion har utskottet erhållit från byggnadsstyrelsen i vederbörlig ordning införskaffat yttrande, vilket som bilaga fogats vid detta utlåtande (Bil. I).

De 54 fastigheter, om vilkas inköp nu är fråga, äro för närvarande intill den 1 oktober 1920 förhyrda av telegrafstyrelsen, som i sin ordning upplåtit dem till arbetarna vid verkstaden.

Beträffande fastigheternas beskaffenhet inhämtas av byggnadsstyrelsens berörda yttrande, att desamma kunna sägas vara i huvudsak uti gott stånd men dock i sitt nuvarande skick kalla, varför vissa reparationsarbeten erfordras. Efter vidtagande av de nödiga ombonings- och övriga förbättringsarbetena, vilka beräknats draga en kostnad av omkring 350,000 kronor, skulle fastigheterna betinga ett pris av 3,072 kronor per eldstad, värdet av tomtmarken inberäknat. Samtliga utgifter för inköp och reparation av dessa fastigheter hava av byggnadsstyrelsen beräknats med omkring 900,000 kronor understiga det belopp, var till kostnaderna för uppförandet av nya bostäder i motsvarande omfattning skulle uppgå med det byggnadspris av 6,000—6,500 kronor pr eldstad, varmed man enligt byggnadsstyrelsen för närvarande måste räkna.

Utskottet underskattar ingalunda betydelsen av att nya bostäder uppföras för arbetarna vid telegrafverkets verkstad. På tillstyrkan av utskottet har ock av 1917 års riksdag för beredande av bostäder åt arbetarna vid verkstaden beviljats ett anslag av 900,000 kronor, varav huvuddelen använts till nybyggnader. Då de till inköp nu föreslagna 54 fastigheterna redan bebos av arbetare vid verkstaden, kan givetvis icke, såsom motionären velat göra gällande, bostadsbristen inom Nynäs- hamns köping förvärras genom att staten förvärvar fastigheterna. Under sådana förhållanden och då det begärda köpeskillingsbeloppet synes vara rimligt samt det även ur arbetarnas egen synpunkt torde få anses förmånligt, att staten förvärvar fastigheterna ifråga, har utskottet funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag samt med avslag å den av herr Karlsson i Nynäshamn väckta motionen, i vad angår nu ifrågavarande punkt, må för inköp för telegrafverkets räkning av vissa i statsrådsprotokollet över civilären-

den den 9 januari 1919 särskilt angivna 54 bebyggda fastigheter i Nynäshamns köping om tillhopa 869,252 kvadratfot på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 660,600 kronor.

Bostadshus
i Nynäs-
hamn.
[9.]

9:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen *dels* medgiva, att för telegrafverkets räkning må inköpas fastigheten nr 142 i kvarteret Malmen i Nynäshamns köping för en köpeskilling av högst 180,000 kronor; *dels* för ändamålet på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 122,000 kronor; *dels ock* medgiva, att för avbetalning av ett i berörda fastighet in-tecknat lån må under vart och ett av åren 1920—1924 av uppkomna överskott å förut anvisade anslag till inköp och bebyggande av fastigheter för telegrafverkets räkning utbetalas ett belopp av 1,000 kronor.

Beträffande den av departementschefen lämnade utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet, sid. 20—22.

Såsom utskottet uti näst föregående punkt omförmält, har herr S. J. Karlsson i Nynäshamn uti den av honom väckta motionen, nr 162 i andra kammaren, hemställt, att jämväl Kungl. Maj:ts nu ifrågavarande förslag måtte av riksdagen avslås samt köpeskillingen för fastigheten, 180,000 kronor, jämte det under nästföregående punkt behandlade anslagsbeloppet användas för uppförande av nya bostadshus i Nynäshamn.

I sitt över motionen avgivna yttrande har byggnadsstyrelsen uttalat, att fastigheten ifråga är i gott stånd och att inga andra byggnadsarbeten erfordras å densamma än sådana, som bero på ändrad användning av byggnaden. Priset pr eldstad, som är 2,857 kronor, har byggnadsstyrelsen ansett vara synnerligen förmånligt.

Med hänsyn till det föreliggande behovet av bostäder åt tjänstemännen vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn och då det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget syns utskottet innebära en antaglig lösning av frågan, får utskottet tillstyrka förslaget. Utskottet förutsätter dock härvid, att telegrafverket kommer att bereda fastighetens nuvarande hyresgäster rimlig tidsfrist för anskaffande av andra bostäder eller affärslokaler. Under uttalande härav hemställer utskottet,

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag samt med avslag å herr Karlssons i Nynäshamn motion, i vad densamma avser nu förevarande punkt, må

a) medgiva, att för telegrafverkets räkning må inköpas *fastigheten nr 142 i kvarteret Malmen i Nynäs- hamns köping* för en köpeskilling av högst 180,000 kronor;

b) för ändamålet på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 122,000 kronor;

c) medgiva, att för avbetalning av ett i be- rörda fastighet in-tecknat lån må under vart och ett av åren 1920—1924 av uppkomna överskott å förut anvisade anslag till inköp och bebyggande av fastig- heter för telegrafverkets räkning utbetalas ett belopp av 1,000 kronor.

10:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 10) att för in- köp för telegrafverkets räkning av den från $\frac{1}{2}$ mantal Mjölby nr 11 Munke eller Gästgivaregården avsöndrade tomten nr 24 i Mjölby soc- ken med därå uppförda byggnader å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag å 100,000 kronor.

Inköp
av fastighet
i Mjölby.
[10.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 22—24 av statsrådspro- tokollet.

Då behovet av större lokaler för telefonstationen i Mjölby syns utskottet ofrånkomligt och då det nu ifrågasatta fastighetsförvärvet torde vara för staten fördelaktigt, har utskottet ansett sig böra biträda förevarande förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för inköp för telegrafverkets räkning av den från $\frac{1}{2}$ mantal Mjölby nr 11 Munke eller Gästgivaregården avsöndrade *tomten nr 24 i Mjölby socken* med därå uppförda byggnader å till- läggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

11:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11) att till täckande av brist, som uppkommit å av riksdagen anvisade anslag till uppförande av en telefonstationsbyggnad å den telegrafverket tillhöriga tomten nr 9 i fjärde kvarteret av Göteborgs stads elfte rote, på till- läggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 210,000 kronor.

Telefon-
stations-
byggnad i
Göteborg.
[11.]

Såsom utskottet i utlåtande nr 12 A, punkt 9:o, omförmält, har herr *E. Molin* i en inom andra kammaren väckt motion, nr 146, föreslagit, att å tilläggsstaten för år 1919 måtte uppföras jämväl det belopp, 200,000 kronor, som av Kungl. Maj:t för ifrågavarande ändamål äskats å 1920 års riksstat, vadan alltså anslaget å tilläggsstaten skulle bestämmas till 410,000 kronor. Utskottet, som i berörda utlåtande funnit sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt avslag å motionen, hemställer,

att riksdagen må till täckande av brist, som uppkommit å av riksdagen anvisade anslag till uppförande av en telefonstationsbyggnad å den telegrafverket tillhöriga *tomten nr 9 i fjärde kvarteret av Göteborgs stads elfte rote*, på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 210,000 kronor;

Uppförande
av arbetar-
bostäder
i Norrköping.

12:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och under hänvisning till utskottets hemställan under punkt 10:o i utskottets utlåtande denna dag, nr 12 A, får utskottet hemställa,

[12.]

att riksdagen må för inköp av *tomterna nr 1, 2, 3, 4, 5 och 6 i kvadraten Klinten i Norrköping* samt uppförande därstädes av arbetarbostäder, för en beräknad kostnad av 306,000 kronor, på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 133,000 kronor.

Uppförande
av arbetar-
bostäder i
Eskilstuna.

13:o) Under hänvisning till utskottets utlåtande denna dag nr 12 A, punkt 11:o, får utskottet, med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag, hemställa,

[13.]

att riksdagen må för inköp av *tomterna nr 12, 13, 14 och 15 i kvarteret Opalen i Eskilstuna* samt för uppförande å samma tomter av arbetarbostäder, för en beräknad kostnad av 221,000 kronor, på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 105,900 kronor.

Uppförande
av
bostadshus
i Ludvika.

14:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag får utskottet, som uti utlåtande nr 12 A denna dag under punkt 12:o tillstyrkt vad Kungl. Maj:t för förevarande ändamål äskat å 1920 års riksstat, hemställa,

[14.]

att riksdagen må för inköp av tomterna nr 9 och 10 i sjuttioandra kvarteret i Ludvika ävensom för uppförande å nämnda tomter av ett bostadshus, för en beräknad kostnad av 120,000 kronor, å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 66,900 kronor.

15:o) Uti en inom andra kammaren väckt motion, nr 106, hava herrar C. J. Johansson i Olstorp och K. E. Andersson i Eliantorp hemställt, att riksdagen måtte *dels* medgiva, att å den telegrafverket tillhöriga tomten i Finspong må uppföras en stationsbyggnad för en beräknad kostnad av 175,000 kronor, *dels ock* för ifrågavarande byggnadsarbete å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 75,000 kronor.

Stations-
byggnad i
Finspong.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionen.

Av merberörda statsrådsprotokoll angående utgifter för kapitalökning vid de till civildepartementet hörande affärsdrivande verken för år 1920 (sid. 44 och 45) framgår, att telegrafstyrelsen föreslagit avlåtande av framställning till innevarande riksdag om anslag till ovan angivna ändamål. Emellertid har departementschefen funnit frågan härom, liksom av telegrafstyrelsen framförda anslagskrav om uppförande av stationsbyggnader i Motala och Sveg samt om tillbyggnad av stationsbyggnaden i Söderhamn, böra anstå till ett följande år. Departementschefen har härvid hänvisat till sitt inledningsanförande till nämnda statsrådsprotokoll, i vilket departementschefen under påpekande av svårigheterna på lånemarknaden framhållit, hurusom det synts angeläget att under nuvarande högt uppdrivna byggnadskostnader uppskjuta även nya väl motiverade byggnader i förhoppning att genom något års uppskov kunna påräkna åtminstone i någon mån billigare byggnadsmateriel. Även för utskottet hava dessa synpunkter varit avgörande vid förevarande frågas bedömande. Då utskottet ej heller funnit vad motionärerna i ämnet anfört ådagalägga, att behovet av nybyggnad för telegrafverket är mera trängande i Finspong än å övriga orter, där telegrafstyrelsen ansett stationsbyggnader böra uppföras, men beträffande vilka departementschefen funnit uppskov med byggnadernas påbörjande vara nödvändigt, får utskottet fördenskull hemställa,

att herrar Johanssons i Olstorp och Anderssons i Eliantorp förevarande motion icke må av riksdagen bifallas.

Fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende.

[15.]

16:o) Kungl. Maj:t har (punkt 15) föreslagit riksdagen att för fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor.

Uti en inom andra kammaren väckt motion, nr 143, har herr *E. Molin* hemställt, att riksdagen för ifrågavarande ändamål måtte på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 25,000,000 kronor.

Utskottet, som i sitt utlåtande nr 12 A, punkt 14:o, även yttrat sig angående anslag å tilläggsstat för ifrågavarande ändamål, hemställer,

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag samt med avslag å herr Molins i ämnet väckta motion, i vad densamma skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må för *fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsende* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 15,000,000 kronor.

C. Statens järnvägar.

Utvidgning av spårsystemet vid Värtan.

[16.]

17:o) Beträffande statens järnvägar har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 16) att för utvidgning av spårsystemet vid Värtan på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 110,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 27 av merberörda statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål har av 1917 års riksdag för år 1918 anvisats 400,000 kronor. Nu äskade anslag å 110,000 kronor är avsett till täckande av vissa merkostnader för arbetets utförande, föranledda av stegrade arbets- och materialpriser.

Utskottet, som icke funnit skäl till erinran mot Kungl. Maj:ts i förevarande punkt framlagda förslag, hemställer,

att riksdagen må för *utvidgning av spårsystemet vid Värtan* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 110,000 kronor.

18:o) Kungl. Maj:t har (punkt 17) föreslagit riksdagen att för förvärv av vissa för nya bangårdsanordningar samt nya verkstadsanläggningar i Göteborg erforderliga markområden på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Markför-
värv i Göte-
borg.
[17.]

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet, sid. 27—30.

Av det nu äskade anslaget äro 327,000 kronor beräknade för inköp av mark, som erfordras för utökning av Sävenäs rangerbangård. Vidare äro 373,000 kronor avsedda för förvärv av markområden, som behöva tagas i anspråk för ordnandet av Göteborgs bangårdsförhållanden i övrigt. Återstoden, eller 800,000 kronor, är avsedd till inköp av vissa markområden belägna söder om Göteborgs stad, å vilka skulle förläggas en ny reparationsverkstad för statens järnvägar.

Med hänsyn till de svårigheter och ökade kostnader för erforderlig marks förvärvande, som sannolikt framdeles skulle uppkomma, därest icke det nu för ändamålet äskade anslaget ställdes till förfogande, har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må för förvärv av vissa för nya bangårdsanordningar samt nya verkstadsanläggningar i Göteborg erforderliga markområden på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

19:o) Kungl. Maj:t har (punkt 18) föreslagit riksdagen att för utvidgning av rangerbangården i Nässjö på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 692,000 kronor.

Utvidgning
av ranger-
bangården
i Nässjö.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 30 och 31 av åberopade statsrådsprotokollet.

[18.]

För den av 1916 års riksdag beslutade utvidgningen av rangerbangården i Nässjö beräknades kostnaden ursprungligen till 700,000 kronor, vilket belopp av riksdagen anvisats. Enligt numera verkställd utredning erfordras på grund av den inträffade prisstegringen för slutförandet av ifrågavarande arbeten ett ytterligare anslag av 692,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *utvidgning av rangerbangården i Nässjö* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 692,000 kronor.

Ombyggnad
och utvidg-
ning av
spårsystemet
vid
bangården
i Norrköping.
[19.]

20:o) Kungl. Maj:t har (punkt 19) föreslagit riksdagen att *dels* för ombyggnad och utvidgning av spårsystemet vid bangården i Norrköping på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 475,000 kronor; *dels ock* medgiva, att den ännu ej disponerade delen av de besparingar, som uppstått å för statsbanebyggnaden Järna—Norrköping anvisade medel, eller 125,000 kronor, må användas för nämnda bangårdsarbeten.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 31 och 32 av åberopade statsrådsprotokollet.

Den ifrågavarande ombyggnaden av Norrköpings bangård, som ägt rum i samband med anläggningen av statsbanan Järna—Norrköping, har tidigare beräknats komma att medföra en kostnad av 1,025,000 kronor. Nämnda kostnad var avsedd att bestridas dels till ett belopp av 160,000 kronor av medel ur förnyelsefonden, dels med 465,000 kronor av anslaget för omförmälda statsbanebyggnad, dels slutligen med 400,000 kronor, som av 1915 och 1916 års riksdagar särskilt anvisats för ändamålet. Av en under år 1918 uppgjord ny kostnadsberäkning framgår, att ett ytterligare belopp av 600,000 kronor erfordras för arbetenas färdigställande. Härav skulle 125,000 kronor kunna tagas från överskottet å statsbanan Järna—Norrköping, medan till täckande av återstående 475,000 kronor skulle erfordras nytt anslag.

Utskottet, som icke funnit skäl till erinran mot Kungl. Maj:ts förvarande förslag, får hemställa,

att riksdagen må

a) för *ombyggnad och utvidgning av spårsystemet vid bangården i Norrköping* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 475,000 kronor;

b) medgiva, att den ännu ej disponerade delen av de besparingar, som uppstått å för statsbanebyggnaden Järna—Norrköping anvisade medel, eller 125,000 kronor, må användas för nämnda bangårdsarbeten.

21:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20) att för utförande av provisorisk utbyggnad av Falkenberg station på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

Provisorisk
utbyggnad
av ban-
gården vid
Falkenberg.

[20.]

Under hänvisning till utredningen å sid. 32 i statsrådsprotokollet får utskottet, som ej haft något att erinra mot anvisande av det äskade tilläggsanslaget till det av 1918 års riksdag för ändamålet anvisade anslaget å 190,000 kronor, hemställa,

att riksdagen må för utförande av *provisorisk utbyggnad av Falkenberg station* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor.

22:o) Kungl. Maj:t har vidare (punkt 21) föreslagit riksdagen att för ombyggnad av bangården vid Uppåkra på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

Ombyggnad
av ban-
gården vid
Uppåkra.

[21.]

Under erinran att för ifrågavarande bangårdsombyggnad av 1918 års riksdag å tilläggsstat för samma år anvisats 175,000 kronor, får utskottet tillstyrka det nu äskade tilläggsanslaget.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för *ombyggnad av bangården vid Uppåkra* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

23:o) Kungl. Maj:t har (punkt 22) föreslagit riksdagen att för utvidgning av Ockelbo station m. m. på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 37,000 kronor.

Utvidgning
av Ockelbo
station
m. m.

[22.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet, sid. 33 och 34.

Till ifrågavarande utvidgning av Ockelbo station, vilken, jämte anläggning av en ny mötesplats i stationens närhet, ursprungligen beräknades draga en kostnad av 227,000 kronor, har vid 1917 och 1918 års riksdagar beviljats sammanlagt 350,000 kronor.

Utskottet, som funnit sig böra tillstyrka det nu begärda ytterligare tilläggsanslaget, får hemställa,

att riksdagen må för *utvidgning av Ockelbo station m. m.* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 37,000 kronor.

Utvidgning
av bangården vid
Kiruna.

[23.]

24:o) Kungl. Maj:t har (punkt 23) föreslagit riksdagen att för utvidgning av bangården vid Kiruna på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 220,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 34—37 av åberopade statsrådsprotokollet.

Mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag, vilket avser beredande av medel för vissa anordningar för avvecklande av den ökade malmtrafiken å Kiruna bangård, har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *utvidgning av bangården vid Kiruna* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 220,000 kronor.

Anordnande
av nya stationer och
mötesplatser.

[24.]

25:o) Kungl. Maj:t har (punkt 24) föreslagit riksdagen att för anordnande av nya stationer och mötesplatser på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 196,100 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 37 och 38 av åberopade statsrådsprotokollet.

Av 1918 års riksdag har för anordnandet av nya stationer och mötesplatser dels å tilläggsstat för samma år anslagits 300,000 kronor dels för år 1919 anvisats ett reservationsanslag av 367,000 kronor. Alltjämt stegrade kostnader hava emellertid medfört, att de beviljade medlen bliva otillräckliga för utförande av de sålunda beslutade arbetena, och beräknas av järnvägsstyrelsen ett tilläggsanslag av 281,900 kronor för ändamålet erforderligt. Genom att vissa av de sålunda planerade arbetena tillsvidare finge anstå, skulle emellertid nämnda kostnadsökning kunna begränsas till nu äskade belopp, 196,100 kronor.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må för anordnande av *nya stationer och mötesplatser* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 196,100 kronor.

26:o) Kungl. Maj:t har (punkt 25) föreslagit riksdagen att för vatten- och avloppsledningsanläggning vid Kiruna på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 164,000 kronor.

Vatten-
och avlopps-
ledningar
vid Kiruna.

[25.]

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet, sid. 38.

För ifrågavarande anläggning har av riksdagen för åren 1917—1919 anvisats sammanlagt 247,000 kronor. Detta belopp beräknades föregående år bliva tillräckligt för fullbordande av anläggningen, för vilken kostnaderna ursprungligen upptogos till 170,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *vatten- och avloppsledningsanläggning vid Kiruna* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 164,000 kronor.

27:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts därom framlagda anslagsäskande och under hänvisning till utskottets utlåtande nr 12 A, punkt 20:o, hemställer utskottet,

Ny lokal
godsban-
gård i
Kristine-
hamn.

[26.]

att riksdagen må för anordnande av *ny lokal godsbangård i Kristinehamn* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

28:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts därom framställda förslag och i anslutning till vad utskottet uti utlåtande nr 12 A, punkt 22:o, yttrat, hemställer utskottet,

Spåranord-
ningar i an-
slutning till
förefintliga
spårssystem.

[27.]

att riksdagen må för utförande av *spåranordningar i anslutning till förefintliga spårssystem* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

29:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts i ämnet framställda förslag och med hänvisning till utskottets utlåtande nr 12 A, punkt 23:o, får utskottet hemställa,

Anlägg-
ningar vid
kol- och
vatten-
stationer.

[28.]

att riksdagen må för utförande av *anläggningar vid kol- och vattenstationer* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 77,000 kronor.

Speciella
anlägg-
ningar å
bangårdar.
[29.]

30:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts därom framställda förslag och i anslutning till utskottets utlåtande nr 12 A, punkt 25:o, hemställer utskottet,

att riksdagen må för utförande av *speciella anläggningar å bangårdar* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 43,400 kronor.

Anläggande
av ytter-
ligare ett
järnvägs-
spår mellan
Norrköping
och Mjölby.
[30.]

31:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom framställda förslag och i anslutning till vad utskottet uti utlåtande nr 12 A under punkt 26:o anført, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för anläggande av *ytterligare ett järnvägsspår mellan Norrköping och Mjölby* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 2,500,000 kronor.

Anläggande
av ytter-
ligare ett
järnvägs-
spår mellan
Aneby och
Sandsjö.
[31.]

32:o) Under hänvisning till vad utskottet i utlåtande nr 12 A, punkt 28:o, yttrat, får utskottet i enlighet med Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag hemställa,

att riksdagen må för anläggande av *ytterligare ett järnvägsspår mellan Aneby och Sandsjö* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Omläggning
av södra in-
gångslinjen
till Var-
bergs ban-
gård.
[32.]

33:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts framställning och under hänvisning till vad utskottet uti utlåtande nr 12 A under punkt 30:o anført, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *omläggning av södra ingångslinjen till Varbergs bangård* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor.

Broförbin-
delse över
Dalälven
vid Mora.
[33.]

34:o) Kungl. Maj:t har (punkt 33) föreslagit riksdagen att för utförande av broförbindelse över Dalälven vid Mora på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 450,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet, sid. 39 och 40.

Under erinran att 1917 och 1918 års riksdagar till ifrågavarande brobyggnad beviljat anslag till ett sammanlagt belopp av 750,000 kronor, får utskottet tillstyrka bifall till förevarande förslag, vilket avser täckande av merkostnad, uppkommen på grund av prisstegring.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må för utförande av *broförbindelse över Dalälven vid Mora* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 450,000 kronor.

35:o) Kungl. Maj:t har (punkt 34) föreslagit riksdagen att för ombyggnad av statens järnvägars reparationsverkstäder i Malmö på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 2,300,000 kronor.

Ombyggnad av statens järnvägars reparationsverkstäder i Malmö.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 41—43 av återopade statsrådsprotokollet.

[34.]

Till ifrågavarande verkstadsanläggning, för vilken kostnaderna ursprungligen beräknades till 2,400,000 kronor, därav 1,400,000 kronor skulle bestridas ur förnyelsefonden, har av riksdagen åren 1915—1918 anvisats sammanlagt 2,230,000 kronor. Den ytterligare merkostnad för ifrågavarande anläggning, för vilken anslag nu äskas, är visserligen högst betydande. Men då ett framskjutande av anläggningens färdigställande icke synes böra ifrågakomma, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för *ombyggnad av statens järnvägars reparationsverkstäder i Malmö* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 2,300,000 kronor.

36:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts därom framställda förslag och under hänvisning till vad utskottet i utlåtandet nr 12 A, punkt 35:o, anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för utförande av *anläggningar vid huvudverkstäderna i Örebro, Östersund—Bollnäs och Notviken—Boden* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 39,500 kronor.

Anläggningar vid huvudverkstäderna i Örebro, Östersund—Bollnäs och Notviken—Boden.

[35.]

Nya lokomotivstallar vid Kiruna och Gällivare.

37:o) Kungl. Maj:t har, punkt 36, föreslagit riksdagen att för uppförande av nya lokomotivstallar vid Kiruna och Gällivare på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 256,000 kronor.

[36.]

Såsom framgår av utredningen i ärendet, vilken återfinnes i statsrådsprotokollet sid. 43, avser det under förevarande punkt äskade beloppet, 256,000 kronor, täckande av brist, som på grund av de inträffade prisstegringarna uppkommit i tidigare för ändamålet anvisade anslag å 290,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för uppförande av *nya lokomotivstallar vid Kiruna och Gällivare* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 256,000 kronor.

Ny lokomotivstation vid Krylbo.

38:o) Kungl. Maj:t har, punkt 37, föreslagit riksdagen att för uppförande av ny lokomotivstation vid Krylbo på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 155,000 kronor.

[37.]

För uppförande av ny lokomotivstation i Krylbo hava av 1917 och 1918 års riksdagar beviljats sammanlagt 575,000 kronor, vilket belopp vid sistnämnda riksdag ansågs bliva tillräckligt för anläggningens fullbordande. Ett ytterligare konjunkturtillägg, beräknat till 155,000 kronor, begäres nu.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för *uppförande av ny lokomotivstation vid Krylbo* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 155,000 kronor.

Tillbyggnad av och diverse anläggningar vid vissa lokomotivstationer.

39:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag och under hänvisning till utskottets utlåtande nr 12 A, punkt 37:o, får utskottet hemställa,

[38.]

att riksdagen må för utförande av *tillbyggnad av och diverse anläggningar vid vissa lokomotivstationer* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 332,000 kronor.

Driftverkstäder.

40:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och under hänvisning till sitt utlåtande nr 12 A, punkt 38:o, hemställer utskottet,

[39.]

att riksdagen må till utförande av arbeten vid *driftverkstäder* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 35,000 kronor.

41:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och under hänvisning till utskottets utlåtande nr 12 A, punkt 39:o, får utskottet hemställa,

Husbyggnader.
[40.]

att riksdagen må för *husbyggnader* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 4,435,100 kronor.

42:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning och i anslutning till utskottets yttrande i utlåtande nr 12 A, punkt 41:o, får utskottet hemställa,

Telegraf- och sektionstelefonledningar samt kabelarbeten.
[41.]

att riksdagen må för anläggande av *telegraf- och sektionstelefonledningar* samt för utförande av *kabelarbeten* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 225,000 kronor.

43:o) Kungl. Maj:t har, punkt 42, föreslagit riksdagen att för utförande av elektriska belysningsanläggningar på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 75,000 kronor.

Elektriska belysningsanläggningar.
[42.]

Under hänvisning till statsrådsprotokollet sid. 45 och 46, varav framgår att förevarande anslag utgör konjunkturtillägg till av 1918 års riksdag för ifrågavarande ändamål anvisat anslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för utförande av *elektriska belysningsanläggningar* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 75,000 kronor.

44:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag och under åberopande av vad utskottet i sitt utlåtande nr 12 A, punkt 42:o, i ämnet anfört, hemställer utskottet,

Växel- och signal-säkerhetsanläggningar.
[43.]

att riksdagen må för utförande av *växel- och signal-säkerhetsanläggningar* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 600,000 kronor.

Disposi-
tionsanslag
för oförut-
sedda och
mindre
arbeten.

[44.]

45:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag och under hänvisning till utskottets utlåtande nr 12 A, punkt 46:o, hemställer utskottet,

att riksdagen må såsom *dispositionsanslag för oförutsedda och mindre arbeten* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Konjunk-
turtillägg
till vissa
före år 1918
beviljade
anslag.

[45.]

46:o) Kungl. Maj:t har (punkt 45) föreslagit riksdagen att såsom konjunkturtillägg till vissa före år 1918 av riksdagen beviljade anslag till utförande av nya byggnader och anläggningar vid statens trafikerade järnvägar på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Såsom utskottet i utlåtande nr 12 A, punkt 47:o, omförmält, har herr *E. Molin* i en inom andra kammaren väckt motion, nr 153, i hithörande delar föreslagit, att å tilläggsstaten för år 1919 måtte uppföras jämväl det belopp, 3,657,000 kronor, som av Kungl. Maj:t för ifrågavarande ändamål äskats å 1920 års riksstat, vadan alltså anslaget å tilläggsstaten skulle bestämmas till 6,657,000 kronor. Utskottet, som i sitt berörda utlåtande funnit sig böra tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts förslag och avslag å motionen, hemställer,

att riksdagen må såsom *konjunkturtillägg till vissa före år 1918 av riksdagen beviljade anslag till utförande av nya byggnader och anläggningar vid statens trafikerade järnvägar* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

Järnvägs-
förbindelsen
Haparanda
—Finska
gränsen.

[46.]

47:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för anordnande av järnvägsförbindelse mellan de svenska och finska järnvägsnäten, såvitt på Sverige ankommer, på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 1,970,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 47—50 i statsrådsprotokollet.

Sedan 1915 års riksdag anvisat ett anslag av 1,000,000 kronor för auordnande av förbindelse mellan svenska och finska järnvägsnäten över Torne älv, har 1917 års riksdag dels för fullföljande av järnvägsförbindelsen ifråga anvisat för år 1918 ett belopp av 1,230,000 kronor, dels ock medgivit, att för enahanda ändamål finge användas de besparingar, dock högst 1,000,000 kronor, som uppkommit å de för stats-

banorna mellan Lappträsk och Veittjärvi samt mellan Karungi och Haparanda beviljade anslagen.

Av det nu äskade tilläggsanslaget, 1,970,000 kronor, hänföra sig 230,000 kronor till anordningar vid Haparanda bangård, vilka icke ingingo i den ursprungliga planen för järnvägsförbindelsen ifråga. Vidare hava tillkommit 170,000 kronor för vissa militära skyddsanordningar i samband med bron över Torne älv. I övrigt är tilläggsanslaget föranlett av den inträdda prisstegringen å arbeten och materialier.

Såsom framgår av statsrådsprotokollet till nästföljande punkt i förevarande proposition har — på grund av 1917 års riksdags ovanberörda medgivande — från statsbanan Karungi—Haparanda till statsbanan Haparanda—Finska gränsen överförts ett belopp av 770,000 kronor. Emellertid har efter det denna överföring ägt rum visat sig, att den disponibla besparingen å Karungi—Haparanda-banan endast uppgått till 340,000 kronor, varför ett ytterligare anslag av 430,000 kronor äskats för sistnämnda banbyggnad. Det hade under sådana omständigheter enligt utskottets uppfattning varit riktigast, att någon omföring till det nu ifrågavarande anslaget icke ägt rum, förrän besparingen å anslaget till banan Karungi—Haparanda kunnat med säkerhet konstateras. Det skulle ock kunna ifrågasättas, om icke det för sistberörda bana begärda fyllnadsanslaget i stället för att belasta denna bana bort anvisas såsom tillökning av tilläggsanslaget för järnvägsförbindelsen Haparanda—Finska gränsen och följaktligen berörda belopp, 430,000 kronor, bort återföras till banan Karungi—Haparanda. Då emellertid vissa skäl kunna anföras jämväl för att, då överföringen en gång blivit verkställd, regleringen sker i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må för anordnande av *järnvägsförbindelse mellan de svenska och finska järnvägsnäten*, såvitt på Sverige ankommer, på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 1,970,000 kronor.

48:o) Kungl. Maj:t har (punkt 47) föreslagit riksdagen att för arbetena å statsbanan Karungi—Haparanda på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 430,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 50 och 51 av åberopade statsrådsprotokollet.

Sedan 1913 års riksdag och den senare riksdagen år 1914 anvisat sammanlagt 1,642,400 kronor till byggandet av bandelen Karungi—

Statsbanan
Karungi—
Haparanda.

[47.]

Haparanda, har såsom under nästföregående punkt omnämnts från sagda bana till statsbanan Haparanda—Finska gränsen överförts ett belopp av 770,000 kronor, vilket belopp emellertid rätteligen bort minskas till allenast omkring 340,000 kronor.

Enligt vad utskottet från järnvägsstyrelsen inhämtat förhåller sig med förevarande fråga sålunda, att kostnaden för statsbanan Karungi—Haparanda numera antagits komma att uppgå till 2,306,000 kronor i stället för tidigare beräknade 1,642,400 kronor. Emellertid har den provisoriska trafik, som å banan ägt rum innan densamma kunnat öppnas för allmän trafik, medfört ett inkomstöverskott å ej mindre än omkring 1,000,000 kronor. Den verkliga besparingen å banan skulle alltså uppgå till omkring 340,000 kronor i stället för 770,000 kronor, vilket belopp beräknades bliva disponibelt på en tid, då den provisoriska trafiken hade större omfattning än senare blivit fallet.

Det stora inkomstöverskottet å den provisoriska trafiken å statsbanan Karungi—Haparanda har givit utskottet anledning att ifrågasätta riktigheten av att inkomsterna av bandelar, som ännu ej öppnats för allmän trafik men å vilka mera regelbunden befordring av personer och gods äger rum, tillföras vederbörande byggnadsanslag. Det vill synas utskottet, att åtminstone då trafiken tager sådan omfattning, som i nu förevarande fall varit händelsen, inkomsterna borde ingå bland statens järnvägars trafikmedel och att alltså för banbyggnadens utförande anslagsmedlen utökas till att motsvara de verkliga anläggningskostnaderna. I brist på närmare utredning i omhandlade hänseenden har utskottet emellertid icke funnit skäl att beträffande nu förevarande anslag förorda någon avvikelse från vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må för arbetena å *statsbanan Karungi—Haparanda* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 430,000 kronor.

Statsbanan Veittijärvi—Karungi—Matarengi. 49:o) Kungl. Maj:t har (punkt 48) föreslagit riksdagen att för arbetena med statsbanan Veittijärvi—Karungi—Matarengi på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 190,000 kronor.

[48.] Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 51 och 52 av statsrådsprotokollet.

Det under förevarande punkt begärda anslagsbeloppet, 190,000 kronor, är erforderligt till täckande av merkostnader för ifrågavarande

järnvägsanläggning, vilka uppkommit dels genom vissa anordningar, vidtagna utöver tidigare fastställd plan, dels ock på grund av att en del kompletteringsarbeten utförts under rådande dyrtid.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för arbetena med *statsbanan Veittijärvi—Karungi—Matarengi* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 190,000 kronor.

50:o) Kungl. Maj:t har (punkt 49) föreslagit riksdagen att för anläggande av utfartsvägar till landsvägen Boden—Lappträsk från stationer och mötesplatser å statsbanan Boden—Lappträsk på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

**Utfarts-
vägar till
landsvägen
Boden—
Lappträsk.**

[49.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 52 och 53 av statsrådsprotokollet.

Ifrågavarande anslagsäskande avser täckande av kostnadsökning, uppkommen genom konjunkturstegringarna under kristiden.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må för anläggande av *utfartsvägar till landsvägen Boden—Lappträsk från stationer och mötesplatser å statsbanan Boden—Lappträsk* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 40,000 kronor.

51:o) Kungl. Maj:t har (punkt 50) föreslagit riksdagen att till fortsättning av statsbanan Sveg—Brunflo på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

**Statsbanan
Sveg—
Brunflo.**

[50.]

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva yttrande, vilket utskottet skolat härigenom

anmäla.

52:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och under hänvisning till vad utskottet uti utlåtande nr 12 A under punkt 49:o anfört, hemställer utskottet,

**Markför-
värv.**

[51.]

att riksdagen må för *inköp av mark, som erfordras för utvidgning av vissa järnvägsstationer och för blivande dubbelspårordningar*, på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Inventarier vid statens järnvägar. [52.] 53:o) Under hänvisning till utskottets utlåtande denna dag nr 12 A, punkt 52:o, får utskottet, med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts därom framlagda förslag, hemställa,

att riksdagen må för nya inventarier vid statens järnvägar på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

D. Statens vattenfallsverk.

Ombyggnad av Södertälje kanal. [53.] 54:o) Kungl. Maj:t har (punkt 53) föreslagit riksdagen att för fortsättande av arbetena med Södertälje kanals ombyggnad på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Såsom utskottet i sitt utlåtande nr 12 A, punkt 54:o, öförmält hava herrar *J. Pettersson* i Södertälje och *E. Molin* uti inom andra kammaren väckta motioner, nr 141 respektive 147, hemställt, att riksdagen måtte för ifrågavarande ändamål å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 2,800,000 kronor.

Under hänvisning till vad utskottet uti nämnda utlåtande anført, får utskottet hemställa,

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt med avslag å herrar Petterssons i Södertälje och Molins ovanberörda motioner, i vad desamma beträffande anslag å tilläggsstaten skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, må för fortsättande av arbetena med *Södertälje kanals ombyggnad* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Kraftstation vid Lilla Edet. [54.] 55:o) Kungl. Maj:t har (punkt 54) föreslagit riksdagen att för fortsättande av första utbyggnaden av en kraftstation vid Lilla Edet på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 1,550,000 kronor.

Såsom utskottet i sitt utlåtande nr 12 A, punkt 55:o, öförmält har uti en av herr *E. Molin* inom andra kammaren väckt motion, nr 148, hemställts, att riksdagen måtte för ifrågavarande ändamål å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett anslag av 2,750,000 kronor.

Under hänvisning till vad utskottet uti nämnda utlåtande anført, får utskottet hemställa,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag liksom herr Molins ovanberörda hemställan icke må av riksdagen bifallas.

56:o) Kungl. Maj:t har (punkt 55) föreslagit riksdagen att på tilläggsstat för år 1919 bevilja *dels* för fortsättande av första utbyggnaden av en kraftstation vid Harsprånget ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor; *dels ock* för ytterligare arbeten för Stora Lule älvs reglering ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Kraftstation vid Harsprånget och Stora Lule älvs reglering.

[55.]

Såsom utskottet i sitt utlåtande nr 12 A, punkt 57:o, omförmält, har *dels* herr C. I. Asplund i en inom första kammaren väckt motion, nr 93, hemställt, att för fortsättande av första utbyggnaden av kraftstationen vid Harsprånget måtte å tilläggsstat för år 1919 anvisas ett anslag av 3,500,000 kronor, *dels ock* herr E. Molin i motion inom andra kammaren, nr 149, hemställt om anvisande för samma ändamål av ett anslag å tilläggsstaten av 7,000,000 kronor. Vidare har, såsom även i nämnda utlåtande omförmäls, i berörda båda motioner hemställts, att för arbetena å Stora Lule älvs reglering måtte å tilläggsstaten för år 1919 anvisas ett anslag av 1,700,000 kronor.

Under hänvisning till vad utskottet i sitt nämnda utlåtande anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågasvarande förslag samt med avslag å herrar Asplunds och Molins ovanberörda motioner, i vad desamma skilja sig från utskottets hemställan, må på tilläggsstat för år 1919 bevilja

a) för *fortsättande av första utbyggnaden av en kraftstation vid Harsprånget* ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor;

b) för *ytterligare arbeten för Stora Lule älvs reglering* ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

57:o) Kungl. Maj:t har (punkt 56) föreslagit riksdagen att såsom konjunkturtillägg till tidigare beviljade anslag för utbyggnad av Porjus kraftstation å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 800,000 kronor.

Kraftstationen vid Porjus.

[56.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 54 och 55 av åberopade statsrådsprotokollet.

För fullbordande av Porjus kraftverks första utbyggnad genom insättande av ett nytt trefasaggregat i kraftstationen utöver förut be-
fintliga fyra maskinaggregat beviljade 1916 års riksdag ett anslag av
775,000 kronor.

Vidare anvisade 1917 och 1918 års riksdagar för en andra ut-
byggnad av Porjus kraftstation, innefattande utförande av byggnads-
arbeten och anskaffande av generator m. m. för installation av ytter-
ligare ett sjätte maskinaggregat sammanlagt 1,925,000 kronor.

Med anledning av de prisstegringar, som därefter ägt rum, komma
dessa anslag, enligt vad nu anmälts, icke att vara tillräckliga för ar-
betenas fullbordande. På grund av den fördyring, som redan kunnat
konstateras, har beräknats, att ett fyllnadsanslag av minst 800,000
kronor kommer att erfordras, varav omkring 500,000 kronor för full-
bordande av kraftverkets första utbyggnad och resten för den andra
utbyggnaden i dess hittills beslutade omfattning.

Utskottet, som funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande
förslag, får hemställa,

att riksdagen må såsom *konjunkturtillägg till tidi-
gare beviljade anslag för utbyggnad av Porjus kraft-
station* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reserva-
tionsanslag av 800,000 kronor.

Första ut-
byggnaden
av kraftsta-
tionen vid
Motala.

[57.]

58:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och under hänvisning
till utskottets utlåtande nr 12 A, punkt 59:o, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för fortsättande av *arbetena med
en statens kraftstation vid Motala* på tilläggsstat för år
1919 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

Distribu-
tionsanlägg-
ningar för
statens
kraftverk.

[58.]

59:o) Kungl. Maj:t har (punkt 58) föreslagit riksdagen att för ut-
förande av distributionsanläggningar och därmed sammanhängande ar-
beten för statens kraftverk på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett re-
servationsanslag av 3,000,000 kronor.

Såsom utskottet uti utlåtande nr 12 A, punkt 63:o, omförmält, har
herr *E. Molin* uti en inom andra kammaren väckt motion, nr 151, hem-
ställt, att riksdagen för ifrågavarande ändamål måtte å 1919 års till-
läggsstat anvisa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor.

Under hänvisning till vad utskottet uti förenämnda utlåtande anført,
får utskottet hemställa,

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förvarande förslag samt med avslag å herr Molins ovanberörda motion, i vad densamma skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må för utförande av *distributionsanläggningar och därmed sammanhängande arbeten för statens kraftverk* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor.

60:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts därom framställda förslag och under hänvisning till vad utskottet i utlåtandet nr 12 A, punkt 64:o, anfört, får utskottet hemställa,

Inventarier
för statens
vattenfalls-
verk.

[59.]

att riksdagen må till *inventarier för statens vattenfallsverk* å tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

61:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och i anslutning till vad utskottet hemställt i sitt utlåtande nr 12 A, punkt 65:o, hemställer utskottet,

Uppförande
av bostads-
hus åt sta-
tens vatten-
fallsverks
personal
m. m.

[60.]

att riksdagen må för *uppförande av bostadshus åt statens vattenfallsverks personal m. m.* på tilläggsstat för år 1919 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

62:o) I fråga om sättet för täckande av de av utskottet ovan tillstyrkta anslag, vilka i vad angår av Kungl. Maj:t gjorda äskanden föreslagits skola utgå av lånemedel, kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva yttrande, vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

Sättet för
anslagens
täckande.

anmäla.

Stockholm den 7 mars 1919.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzélius, C. J. G. Swartz, O. M. Strömberg, H. F. Lamm, G. M. H. Ekelund, A. C. Lindblad, H. G. W. Wrangel, A. Pers, J. L. Widell, E. A. Hallin, J. S. Almer* och *C. A. Stålberg* samt
från andra kammaren: herrar *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *G. Odqvist, J. Olofsson, O. H:son Waldén, P. Nilsson* i Bonarp, *P. A. Hansson* i Stockholm, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *W. Bäckström, A. J. Andersson* i Gävle, *S. E. J. Lübeck, O. Osberg* och *J. Nilsson* i Malmö.

Till Riksdagens statsutskott.

Genom nådig remiss den 31 januari 1919 har Kungl. Maj:t anbefallt byggnadsstyrelsen att avgiva av riksdagens statsutskott begärt yttrande med anledning av herr Karlssons i Nynäshamn motion i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till arbetarebostäder i Nynäshamn.

Efter verkställd utredning får byggnadsstyrelsen härmed anförda följande.

I proposition under rubriken tilläggsstat för riksstaten 1919 »utgifter för kapitalökning», har Kungl. Maj:t hemställt om riksdagens bifall till dels inköp för telegrafverkets räkning av 54 stycken fastigheter i Nynäshamns köping för en kostnad av 660,600 kronor att användas till bostäder åt arbetare vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn, dels ock inköp av en annan fastighet för 180,000 kronor att upplåtas för verkstadens tjänstemän.

Av byggnadsstyrelsen företagen besiktning av dessa lägenheter har givit vid handen, att byggnaderna, vilka alla uppförts efter år 1911 av aktiebolaget Nynäs villastad, kunna sägas vara i huvudsak i gott stånd. De äro uppförda av 3" plankstomme med ut- och invändig panel på grundmurar av betong med en tjocklek varierande mellan 50 cm. och 30 cm.; taket är täckt med tegel. En del av byggnaderna har nyligen genomgått underhållsreparation. Emellertid äro byggnaderna genomgående kalla, beroende på *dels* att ytterväggarnas virke torkat ihop, *dels* att grundmurarna i flera av byggnaderna äro så tunna, att det fryser i källarutrymmena, *dels* att vid utgångarna icke anordnats vindfång eller dubbla dörrar, *dels* slutligen att vindsrummen i allmänhet synas vara mindre väl ombonade.

Enligt byggnadsstyrelsens förmenande skulle dessa olägenheter avhjälpas, genom att ytterväggarnas plankstomme diktades och utvändigt reveterades och putsades samt väggarna invändigt putsades, att alla fönster försåges med tätlistor, att vid utgångarna uppsattes en innerdörr på lämpligt avstånd innanför ytterdörren, att i de källare, där betongmurarna hava en tjocklek av endast 30 cm. uppfördes innanför dessa murar $\frac{1}{2}$ -stens tegelväggar med luftmellanrum mot betongmuren samt att vindsrummens väggar och tak bättre ombonades.

De 54 bostäderna betinga ett pris av 660,600 kronor, vilket motsvarar 2,007 kronor 90 öre per eldstad, värdet av tomtmarken häri inberäknat.

I underdånigt yttrande den 21 februari 1918 har byggnadsstyrelsen ansett sig böra uppskatta byggnadskostnaden för de av telegrafstyrelsen till uppförande i Nynäshamn föreslagna arbetarebostäder, av telegrafstyrelsen kostnadsräknade till 667,151 kronor, till 913,200 kronor, vilket motsvarar ett pris per eldstad varierande mellan 5,500—6,000 kronor, utom kostnad för anläggningen för vatten, avlopp och planering, under uttalande av att detta belopp vid tiden för arbetets utförande lika fullt skulle visa sig vara för lågt. Sedan dess ha också byggnadskostnaderna avsevärt stigit och torde för närvarande dylika arbetarebostäder näppeligen kunna uppföras billigare än för 6,000—6,500 kronor per eldstad. Enligt vad byggnadsstyrelsen inhämtat, beträffande de i år av telegrafverket uppförda bostäderna i Nynäshamn, hava de kostat i uppförande 6,000 kronor per eldstad.

Det ifrågavarande priset, 2,007 kronor 90 öre, är således endast omkring $\frac{1}{3}$ av den kostnad, som uppförande av motsvarande byggnad utan tomt nu skulle betinga.

Även med inräknande av kostnaden för ovan föreslagna reparationer, som av byggnadsstyrelsen uppskattas till 350,000 kronor eller cirka 1,064 kronor per eldstad, varigenom byggnaden i fullt tillfredsställande skick skulle kosta 3,072 kronor per eldstad, skulle likafullt statsverket genom detta köp göra en besparing av åtminstone 900,000 kronor.

Vad slutligen föreslaget inköp av en fastighet (nr 142 i kvarteret Malmen) för 180,000 kronor beträffar, är denna huvudbyggnad av tegel under plåttak i gott stånd. Några andra byggnadsarbeten, än sådana, som hänföra sig till ändrad användning, torde icke vara behövliga.

Priset 180,000 kronor motsvarande 2,857 kronor per eldstad torde med hänvisning till vad ovan anförts rörande träbyggnaderna anses vara synnerligen förmånligt.

Stockholm den 13 februari 1919.

IS. GUST. CLASON.

O. HÖKERBERG.

Sten Zethelius.